

KIZILCIK DALLARI (1932)

REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1889 – 1956)

Hakkında

Reşat Nuri Güntekin'in olgunluk dönemi eserlerinden biri olarak kabul edilen *Kızılıcak Dalları* adlı onuncu romanının ilk baskısı 1932 yılında Muallim Ahmet Halit Kütüphanesi tarafından yapılmıştır. Romancının söz konusu yapıtı ilerleyen dönemlerde, 1944 yılında, Semih Lütfi Kitabevi tarafından da basılmıştır. *Kızılıcak Dalları* adlı romanın genel konusu; Şekip Paşa konağına evlatlık olarak alınan yetim ve öksüz Gülsüm'ün kimlik arayışı ve basit düzlemde sınıf çatışmasıyla tanışmasıdır. Anlatının genel olarak hâkim bakış açısıyla aktarıldığı görülür. Anlatıcı her şeyi görür ve her şeyi bilir. Onların geçmişlerine ve iç dünyalarına değinir. Anlatma, kişi tahlili, betimleme, diyalog, özetleme ve zamanda atlama gibi anlatım uygulamaları sayesinde olay örgüsü derinlik kazanır. Anlatıdaki gerçek vaka zamaniyle ilgili belirli bilgiler olmasa da anlatının Abdülhamit döneminden sonra geçtiği bellidir. Anlatının başında Gülsüm dokuz yaşındayken anlatının sonunda on dokuz yaşına basmıştır. Anlatıda geçen gerçek uzam isimleriyle şunlardır: Pendik, Kısıklı, Bolu, Ankara, Trablus, Dere köyüdür. "*Kızılıcak Dalları*'nda, bir evlatlığın başına gelen olayları, kendi diliyle eşleşen bir masal diliyle anlatışı göze çarpar. Mutlu bir aile yaşantısına özlem, büyük bir anlam zenginliğiyle dile getirilmiştir. Kızı erken yaşta ölen bir ninenin, yüreği yanarak ve kızının yadigarına bakarak hatırladıkça çoğalan o mazlum yakarışları başarıyla verilmiştir. Yazar, besleme kızcağzın anılarının dibindeki kimsesizlik ve çaresizliği, hayatındaki o büyük drama bağlayarak, bu romanın eksenine yerleştiriyor" (Güntekin 2019, Arka kapak).

Özet

Annesini ve babasını kaybetmiş olan Gülsüm, küçük erkek kardeşi İsmail ve savaş gazisi amcası Yorganlı'yla birlikte çalışıp para kazanmak amacıyla İstanbul'a gelmiştir. Merhum Şekip Paşa'nın eşi Nadide Hanım da onların trenden indiği Pendik istasyonunda kızlarından birini beklemektedir. Gülsüm'le Nadide Hanım ilk kez bu tren istasyonunda karşılaşır. Kızının tren istasyonuna varması üzerine eve gidilir ancak dışarıda Yorganlı'nın yeğenleriyle birlikte kamp yaptığı görülür. Nadide Hanım yoksul aileyi çadırında ziyaret eder ve Gülsüm'ün İsmail'i ne kadar sevdiğini ve ona nasıl sahip çıktığını gördüğünde Yorganlı'ya bir teklifte bulunur. Nadide Hanım Gülsüm'ü evlat edinmek ve İsmail'i de Edirne'deki yetimhaneye göndermek ister. Zor durumda olan Yorganlı, yeğenlerini bırakıp gitmek istemese de, üzüntü içinde teklifi kabul eder. Nadide Hanım Gülsüm'ün Bülent'e dadılık yapması ve onun süt ninesine dönüşmesi için elinden geleni yapar. Fakat Gülsüm hiçbir şekilde Nadide Hanım'ın istediği kişilik kalıbına girmez. Gülsüm özgürlüğüne fazlasıyla düşkündür ve yaptığı her istenmeyen davranışta kendisine atılan dayaklara güçlü bir şekilde mukavemet gösterir. Yaşı ilerledikçe daha fazla ayrımcılığa ve şiddete maruz kalan Gülsüm, kendisini sevdiklerinden ayırmış ve kendisine çoğunlukla kötü davranmış olan aileden intikamını aldıktan sonra konağı terk eder. Her zaman hayal etmiş olduğu işi yapar ve özgürlüğünün bedelini öder.

Kişiler

<i>Gülsüm</i>	Anlatının başkarakteri Şekip Paşa konağının öksüz ve yetim evlatlığıdır.
<i>Nadide</i>	Şekip Paşa konağının hanımefendisidir. Gülsüm'ü evlatlık edinir.
<i>Yorganlı</i>	Gülsüm'ün beş cephede savaşmış gazi olmuş yoksul amcasıdır.
<i>Tahir Ağa</i>	Çerkes asıllı yaşlı hizmetçi konağın lalasıdır.
<i>Feridun</i>	Nadide Hanım'ın binbaşı rütbeli damadadır.
<i>İsmail</i>	Gülsüm'ün Edirne yetimhanesine gönderilen küçük erkek kardeşidir.
<i>Nevnihal</i>	Çerkes asıllı kadın karakter konağın kalfasıdır.
<i>Karamusallı</i>	Asıl adı Makruhi olan Ermeni mühtedisi kadın karakter konağın sütninesidir.
<i>Bülent</i>	Nadide Hanım'ın en gözde torunudur.
<i>Dürdâne</i>	Nadide Hanım'ın büyük kızıdır.
<i>Seniye</i>	Nadide Hanım'ın küçük kızıdır.
<i>Naciye</i>	Nadide Hanım'ın ortanca kızıdır. Feridun Bey'in eşidir.

Murat Şekip Paşa'nın süt kardeşinin oğludur. Mutasarrıftır.
Şekip Paşa Cömertliğiyle ön plana çıkarılır ve Van'da görev yaptığı bilinir. Konağın sahibidir.

Anlatıda yer alan diğer anlatı kişilerinin isimleri şunlardır: Aşçı Dursun, Feriha Hanım, Azize; hizmetçi, Sütüne Nefise Hanım, Hikmet; Nadide Hanım'ın büyük oğlu, Vasfi, Şakir Bey; Dürdâne'nin kocası, Selim, Fahri, Fahriye; Dürdâne'nin büyük kızı, Nimet, Salih Hoca; mescidin imamıdır, kör kadın, Zehra, Zübeyde, Ayşe, Hüsnüye vd.

Detaylı Olay Örgüsü

Nadide Hanım'ın Tren İstasyonunda Ortanca Kızını Beklemesi Nadide Hanım Pendik tren istasyonunda Bolu'dan gelecek ortanca kızını beklemektedir. Adapazarı'ndan gelmekte olan tren bir buçuk saat kadar gecikmiş olduğu için Nadide Hanım telaşlanmaya başlamıştır. Fakat eşi öldükten sonra telaşını ve korkusunu öfkeyle bastırmayı huy edinmiş olan Nadide Hanım, trenin neden geç kalmış olduğuna dair soruları öfkeli bir üslupla cevaplar ve sabırsız olunmaması gerektiğini söyler. Şekip Paşa'nın ölümünün ardından malî yönden çöküşe geçilmesi üzerine konakta çalışan yalnızca iki hizmetli kalmıştır. Bunlardan biri olan Lala Tahir Ağa da istasyon memuruyla konuşup durum hakkında bilgi almaya çalışır. Nadide Hanım'ın ortanca kızı eşiyle birlikte son iki yıldır Anadolu'nun farklı bölgelerinde bulunmuştur. Nadide Hanım'ın büyük kızı Dürdâne, eşiyle birlikte istasyonun büfesinde oturmaktadır. Seniye'ye dayısıyla birlikte karşıdaki tarlalarda gezmektedir. Yakınlarının kara yoluyla seyahat ettikleri zamanlarda çok fazla endişeye kapılmayan Nadide Hanım, deniz yoluyla seyahat yapıldığında huzursuzluğundan dolayı geceleri uyanır pencereden tül bendini sallayarak havanın rüzgârlı olup olmadığını kontrol eder.

Yorganlı ve Yeğenlerinin İstanbul'a Varması Heyecan ve tedirginlik dolu iki saatlik bir bekleyişin ardından istasyon memuru trenin varmak üzere olduğunu haber verir. Gara varan trenden yalnızca Nadide Hanım'ın kızı ve kızının eşinin yanında iki çocuklu yoksulca bir adam iner. Sirtında pembe renkte bir battaniye olan Yorganlı'nın yanında iki çocuk vardır. Bunlardan biri yedi yaşındaki Gülsüm ve onun küçük kardeşi İsmail'dir. Yorganlı istasyon memuruna Maltepe'ye nasıl gidebileceğini sorar. İstasyon memuru alaycı bir üslupla Yorganlı'ya Haydarpaşa Garı'nda inmiş olması gerektiğini, Pendik'ten Maltepe'ye bir günlük yürüyüş mesafesi olduğunu söyler. Onun alaycı söylemine karşılık olarak Yorganlı paralarının Pendik'e kadar yettiğini söyler. Yanındaki iki çocuğun çok daha uzun yollar yürümüş olduklarını ve kendisinin de beş defa harbe gitmiş olduğunu söyler. Yoksulluğuna rağmen oldukça canlı ve neşeli görünen Gülsüm, küçük kardeşi İsmail'i kucağında taşımaktadır. Üzerindeki giysilerin çoğu kullanılmayacak hale gelmiş ve aşırı derecede kirlenmiştir. Yorganlı istasyon memuruyla konuşurken Nadide Hanım ve ailesi çoktan konaklarının yolunu tutmuştur.

Konak Ahalisi ve Yaşadığı Malî Sorunlar Bâbîâli yetiştirmesi bir paşa olan Şekip Saraçhane'deki konağında varlık içinde yaşamaktadır. Şekip Paşa Nadide Hanım'la evlendiğinde oldukça varlıklı ve saygın bir paşadır. Nadide Hanım da Şekip Paşa gibi varlıklı bir ailenin kızıdır. Şekip ve Nadide çifti evlendikten yıllar sonra Şekip Paşa hasta yatağına düşmüştür. O döneme kadar sinir buhranları geçirdiğinde hasta yatağına düşmüş olan Nadide Hanım omuzlarına yüklenen sorumluluktan dolayı bu rahatsızlığının üzerini örtmek zorunda kalmıştır. Zira oldukça cömert bir kişilik olan Şekip Paşa elindeki fazla malı ve parayı yakınlarıyla paylaşmaktan zevk alır. Saray tarafından verilen fazladan Hamidiyeleri konağın çalışanları arasında pay eder. Fakat Şekip Paşa'nın ölümünün ardından Nadide Hanım konağı idare etmekte çok zorlanmıştır. Büyük oğlu Hikmet sarhoş ve sorumsuz bir kişi olduğu gibi kardeşi Vasfi de eşinden beterdir. Şekip Paşa'nın aşırı cömert ve eli açık biri olmasını daima eleştirmiş olan dayı, onun ölümünün ardından konağı ziyaret eder Nadide Hanım'ı tutumlu davranmaması durumunda elindeki her şeyi kaybedeceği konusunda uyarır. Onun uyarılarına kulak vermek zorunda olduğunu kısa sürede anlayan Nadide Hanım zaman içinde evdeki bütün hizmetlilerden kurtulur ve yalnızca Lala Tahir Ağa'yla Nevnihal Kalfa işlerine devam eder.

Öksüz ve Yetimlerin Geçmişi, Gülsüm'ün Konağa Evlatlık Olarak Alınması Akşam yemeği sırasında Nadide Hanım'a, istasyonda gördükleri yoksul adamla çocukların karşıdaki tarlada çadır kurmuş oldukları haberi verilir. Bunun üzerine Nadide Hanım ve diğerleri yoksul aileyi çadırında ziyaret etmeye karar verir ve oraya gidilir. Çerkes'in Dere köyünden olan Yorganlı beş cephede savaşmış bir gazidir. Yanında taşıdığı çekmeceye bir madalyası bile bulunmaktadır. Seferberlikten sonra köyüne dönen Yorganlı iş bulamaması üzerine bir yakınının tavsiyesiyle Balya'daki madenlerde çalışmaya gider. Giderken yanında annesini ve babasını kaybetmiş olan Gülsüm'le İsmail'in de almıştır. Yoksul olmalarına rağmen üçlünün mutlu olduğu fark edilir. Zira birbirlerini sevip saymaktadırlar. İstanbul

yolculuğuna çıkmadan önce İsmail ciddi bir hastalığa yakalanmış ve kilo kaybedip yorgun düşmüştür. Nadide Hanım akşam yemeğinden kalan artıklarla yoksul aileye ziyafet çektirmeye karar verir ve ısrarla onları konağına davet eder. Konakta yemek yenilirken Nadide Hanım Gülsüm'ün güzelliğinden, vefakârlığından ve sağlıklı görünen vücudundan fazlasıyla etkilenir. Henüz kundakta olan torunu için yeni bir kalfa arayışında olan Nadide Hanım Gülsüm'ü evlatlık edinmek ister. Ona çok iyi bakacağını söyler ve onu kendi elleriyle evlendirip çeyizini hazırlamayı vadeder. Başlangıçta Yorganlı Nadide Hanım'ın teklifini gülerek karşılamış olsa da derinlemesine düşününce bu teklifi kabul etmeye karar verir. İsmail de Edirne'deki bir yetimhaneye gönderilecektir. Gülsüm Yorganlı'ya teklifi kabul etmemesini zira İsmail'den asla ayrılmayacağını söyler. Fakat Gülsüm sabah uyandığında amcasıyla İsmail'in konakta olmadığını, onların çoktan gitmiş olduklarını fark eder.

Gülsüm'ün Yeni Aileye ve İsmailsizliğe Alışması Amcası tarafından terk edildiğini ve İsmail'in Edirne'deki bir yetimhaneye gönderildiğini öğrenen Gülsüm konaktan hışımla çıkarak Maltepe'ye doğru koşmaya başlar. Bağırış çağırış içinde Maltepe'ye doğru koşan Gülsüm'ün ayağı bir taşla takılır ve yere kapaklanır. Tık nefes Lala Tahir Ağa onu yerde toza toprağa ve kendi kanına bulanmış bir halde bulur. Konağa getirilen Gülsüm zaman içinde daha az söylenir ve bağırıp çağırır. Nadide Hanım şefkatle Feridun Bey ise şiddetle onu sindirmeye çalışır. Gülsüm aileyle birlikte yaşamaya alışsa da İsmail'i hiç unutmaz. Bakımını üstlendiği çocuklarla oyun oynarken onlara sürekli İsmail'den bahseder. Hatta dinlemiş olduğu bir baltacı masalındaki baltacıyı amcasına, çocukları da kendisiyle İsmail'e benzettiğinden sürekli olarak bu masalı anlatır. Fakat konaktakilerin kendisinin özlemlerinden ve acılarından bıktıklarını fark eden Gülsüm, İsmail'i hatırladığı zamanlarda yalnızca ellerini onu taşıyormuş gibi uzatıp gülümser.

Tahir Ağa'nın Konağa Girişi ve Çocuklarla Olan Mücadelesi Yaklaşık otuz yıl kadar önce İstanbul'a geldiğinde Saraçhanbaşı'ndaki bir helvacı dükkânında çalışmış olan Lala Tahir Ağa yazları tahin helvası ve kışları da mısır satmıştır. Başının üzerinde taşıdığı tepsinin ağırlığından dolayı yıllar içinde boğazında bir ur belirmeye başlamış ve bu ur zaman geçtikçe büyümüştür. Çevresindekiler tarafından artık satış yapmaması ve başında tepsini taşıması gerektiği konusunda uyarılan Lala Tahir Ağa aylık üç mecdiye karşılığında Kurmay Binbaşı Şekip Paşa'nın Kıztaşı'ndaki konağında çalışmaya başlamıştır. Yaşı ilerledikçe yaşadığı sağlık sorunları çeşitlenmiş olan Lala Tahir Ağa konağın çocuklarına bakıcılık etmekte zorlanmaya başlamıştır. Böbreklerinden ve dizlerinden sorunu olan Tahir Ağa özellikle yaz aylarında çocukları zapt etmekte büyük zorluk çeker. Kış aylarında çocukları anlattığı masallar ve öykülerle oyalasa da yaz aylarında onların afacanlıklarına engel olamaz. Bundan dolayı Tahir Ağa konağın dört çocuğuna söz geçirebilmek için bazı yalanlar uydurmaya ve bu yalanlarla onların gözünü korkutmaya çalışmıştır. Bu çözüm sayesinde bir süre çocukları dizginlemeyi başarmış olsa da söylediklerinin yalan olduğunun anlaşılması üzerine çocuklar yeniden yaramazlık yapmaya başlamışlardır.

Tahir Ağa'nın Çocuklarla İlgili Yaşadığı Sorunlar ve Gülsüm'ün Ailedeki Yeri Nadide Hanım'ın vermiş olduğu kesin talimat üzerine çocuklara vurmak ve onları azarlamak yasaktır. Böylece Tahir Ağa çocuklara karşı kullanabileceği en güçlü silahtan mahrum edilmiş olur. Zaman zaman çocukların şımarıklığına ve haylazlığına sabredemeyen Tahir Ağa onlara çıkışır. Konakta üç nesil yetiştirmiş olduğu için konak ahalisi ona saygı gösterir. Fakat Nadide Hanım Tahir Ağa'dan talimatlarına harfiyen uymasını ister. Çocukların yaşadığı sağlık sorunlarından Tahir Ağa mesul tutulur. Dürdâne'nin büyük kızı Fahriye'yi arı soktuğunda bile Tahir Ağa'dan hesap sorulur. Elinde olmayan sebeplerden dolayı Nadide Hanım'dan azar işitmekten sıkılmış olan Tahir Ağa azar işiteceği zamanlarda Gülsüm'ü öne sürerek onu suçlamayı adet edinir. Uzun bir süre evin diğer çocuklarıyla aynı muameleyi görmüş olan Gülsüm azarlanmaya alışmamıştır. Gülsüm konağın diğer çocukları gibi gün içinde oyun oynar, şarkı söyler ve eğlenceli vakit geçirir. Nadide'yi kendi çocuklarından ve torunlarından ayırmayacağına söz vermiş olan Nadide Hanım, zaman zaman Gülsüm'ün bir evlatlık gibi davranıp ait olduğu yeri bilmesini istese de uzun bir süre bu konuda herhangi bir eylemde bulunmaz. Gülsüm talimat almaya alışmadığı gibi konak ahalisinin yaşam tarzını özümseymemiştir.

Selim'i Döven Gülsüm'ün Ailedeki Gerçek Konumunu Öğrenmesi Lala Tahir Ağa Nadide Hanım'ın torunlarından ziyade Gülsüm'ü zapt etmekte daha çok zorlanır. Zira köyde büyümüş ve acıya alışmış olan Gülsüm'ü idare etmek oldukça zordur. Bahçeye kurulan salıncakların paylaşılabilmesi üzerine Selim'le Gülsüm arasında bir kavga yaşanır. Selim Gülsüm'e bir evlatlık olduğunu ve emirlerine boyun eğmesi gerektiğini söyleyip saldırır. İkili arasında gerçekleşen kavgada Gülsüm'ün Selim'e üstünlük kurduğu görülür. Bir süredir rahatsız olan ve kendini odasına kapatıp üzülecek bir şeyler arayan Nadide Hanım, acı çeken veya zorda olan dindaşlarının haline üzülmemektedir. Oldukça

bitkin ve üzgün olduğu bir zamanda Gülsüm'ün Selim'e yaptıklarını gören Nadide Hanım hışımla bahçeye inerek Gülsüm'e iki tokat atıp azarlamaya başlar. Nadide Hanım Gülsüm'e bir evlatlık olduğunu ve geldiği yeri hatırlatarak kendisine minnet borcu olduğunu söyler. O güne kadar Nadide Hanım'a hep "anne" diye seslenmiş olan Gülsüm o günden sonra ona "hanımefendi" diye seslenmeye başlar.

Çocukların Mektebe Gönderilmesi ve Tahir Ağa'nın Onlara Gözcülük Etmesi Çocukların mektebe gittiği günlerde de onlara dadılık yapan Tahir Ağa'dan aynı zamanda ders bitene kadar mektebin bahçesinde onları beklemesi istenir. Tahir Ağa'ya güvenmeyen Nadide Hanım zaman zaman onu takip ettirir ya da bizzat kendi takip eder. Tahir Ağa mektebin bahçesinde geçirdiği her saniyeden memnundur ve zaman zaman Nadide Hanım tarafından izlendiğinin farkındadır. Çocuklardan kurtulduğu ve tek başına kaldığı zamanlar onun en değerli anlarıdır. Mektepteki hocalarla da çok iyi anlaşan Tahir Ağa'ya kapıcılık görevi verilir. Tahir Ağa kendisine verilen bu görevden oldukça memnundur. Okullarda dayak yasaklanmış olmasına rağmen zaman zaman hocaların kapıları ve pencereleri kapatarak çocukları dövmelerini zevkle dinler. Zira Tahir Ağa'ya göre eğitimin olmazsa olmazlarından biri dayaktır. Nadide Hanım'ın damatları çocuklarını yeni açılan okullara göndermek isterler. Fakat mektebin hocalarından biri olan Salih Hoca Nadide Hanım'la konuşur ve buna karşı çıkar. Mektepteki bütün hocalar üzerinde söz sahibi olan ve onları dilediği gibi kontrol edebilen Nadide Hanım, sahip oldukları imtiyazlardan vazgeçmemek için damatlarının bu isteğine karşı çıksa da bir süre sonra çocuklar yeni açılan okullara gönderilir.

Gülsüm'ün Mektebe Gönderilmesi, Mektebi Bırakması ve İsmail'e Bir Şeyler Göndermek İstemesi Bir süre sonra Nadide Hanım sırf vermiş olduğu sözü tutmak adına Gülsüm'ü de mektebe gönderir ve onun okuma-yazma öğrenmesini ister. Tahir Ağa Gülsüm'e okuma-yazma öğrenmesi gerektiğini ve derslerini ihmal etmemesini söyler. Fakat her ne kadar hızlı öğrenip başarılı bir öğrenci olsa da Gülsüm hocalar tarafından dışlanır ve okuldan alınması yönünde konak ahalisi telkin edilir. Bunun üzerine Gülsüm okuma-yazma öğrenip kardeşine mektup yazmaktan vazgeçer. İleride kazandığı paralarla ona mektup yazdırmaya karar verir. Akşamları Tahir Ağa'nın odasına giden Gülsüm İsmail'le ilgili anılarını ve memleketini anlatır. Kendisine yakın hissettiği ve hemşeri olduklarını düşündüğü Gülsüm'e Tahir Ağa yakınlık gösterir. Fakat Tahir Ağa'nın asıl amacı Gülsüm'e vücudunun ağrıyan yerlerine masaj yaptırmaktır. Elinden geldiğince Tahir Ağa Gülsüm'ü dinler ve ona akıl verir. Gülsüm Tahir Ağa'ya "amca" diye hitap eder. Edirne'deki kardeşini merak eden Gülsüm Tahir Ağa'ya Edirne'nin havası ve coğrafyası hakkında sorular sorar. Tahir Ağa da Gülsüm'ü teskin edici cevaplar verir. Gülsüm Tahir Ağa aracılığıyla kendisine verilen harçlıklarla İsmail'e şeker ve oyuncak gibi şeyler göndermek ister. Başlangıçta Tahir Ağa Gülsüm'e parasını kendi ihtiyaçları için kullanmasını önerse de onun ısrarları üzerine isteğini yerine getirir ve düzenli olarak İsmail'e postayla bir şeyler gönderilir.

Tahir Ağa'nın Ahlıksız Ticaret, Gülsüm'ün Hırsızlık Yapması Yaklaşık olarak sekiz, dokuz yıldır Lala Tahir Ağa'nın odasında duran teneke kaplı yeşil sandıkta onun hacca gitmiş bir hemşerisinin emanetini sakladığı düşünülmektedir. Ancak bahsi geçen sandığın içinde aslında Lala Tahir Ağa'nın gizlice depoladığı bakkal ve manifatura ürünleri durmaktadır. Nadide Hanım ve konağın diğer efendilerinin siparişlerini dükkanlardan satın almaktansa onların ihtiyaçlarını onlara bizzat satmaya karar verir. Yapmış olduğu bu gizli ticaret sayesinde Lala Tahir Ağa kısa sürede ciddi meblağda bir sermaye biriktirmeyi başarır. Başta Nadide Hanım'ın almak istediği şeylerin listesini yapan Lala Tahir Ağa dışarı çıkıp biraz gezindikten sonra kendi sandığından evin ihtiyaçlarını tedarik edip verilen parayı kendi kasasına koyar. Yapmış olduğu gizli ticaret sayesinde Lala Tahir Ağa yeni eşyalar almaya başlamış ve sevdiklerine bir şeyler göndermeye başlamıştır. Zaman ilerledikçe Seniye sigara içmeye başlar ve Gülsüm onun için sigara çalmaya başlar. Hırsızlık alanında tecrübe kazanan Gülsüm'den çocuklara alınan yeni şeyleri çalması istenir. İlerleyen zamanlarda kendisi için de hırsızlık yapmaya başlayan Gülsüm bu kötü alışkanlığın bağımlısı haline gelir. Gülsüm'ün hırsızlık yaptığını fark eden Nadide Hanım bir kandil gecesini onu çalmış olduğu şeylerle birlikte yakalar. Suçüstü yakalanmış olan Gülsüm Binbaşı Feridun Bey tarafından cezalandırılır. Başlangıçta Gülsüm'e ufak darbeler vurarak dayağa başlamış olan Feridun Bey kendini kaybederek darbelerin şiddetini artırır. Onu izleyen evin efendileri Gülsüm'e atılan dayaktan zevk duymaya başlarlar. Lala Tahir Ağa'nın dışarıda işlemeye başlamasıyla herkes şaşkınlık içinde kahkahaya boğulur ve böylece Gülsüm dövülmekten kurtulmuş olur.

Nadide Hanım'ın Gülsüm'ün İsmail'e Olan Sevgisini Kiskanması ve Bunu Sömürmesi Okula yeniden gitmeye başlamış olan Gülsüm'le hırsızlık yaptığı ve Lala Tahir Ağa'yla da herkesin önünde işlediği için dalga geçilir. Yeni doğmuş olan toruna sütninelik yapan Karamusallı aileden sürekli olarak

çeşitli isteklerde bulunur. Bir süre sonra Karamusallı Nine Gülsüm'ü konağın efendilerine kötölemeye başlar. Bundan dolayı Gülsüm yeniden aile üyeleri tarafından baskı görür. İlerleyen zamanlarda Gülsüm İsmail'i rüyasında görüp onun adını sayıklamaya başlar. Nadide Hanım Gülsüm'ün Bülent gibi güzel ve akıllı bir çocuk varken neden hâlâ İsmail'i aradığını ve onu özlediğini anlamakta zorlanır. Ayrıca Gülsüm'ün ailesini, memleketini, Yorganlı'yı ve İsmail'i özlemesi Nadide Hanım'ın kıskançlığa kapılmasına sebep olur. Feridun Bey Gülsüm'ü korkutup sindirmeye çalışsa da her şeyi göze almış olan Gülsüm ölmek istediğini söylemeye başlar. Konak ahalisi Gülsüm'ün İsmail'e olan özleminden faydalanmaya ve onun duygularını sömürmeye başlar. Konağın efendileri Gülsüm'ü onu İsmail'le görüştürme vaadiyle kandırarak istedikleri her şeyi ona yaptırırlar. En sonunda komşu konakların sahiplerinden Gülsüm'ün kaçmayı planladığını öğrenen Nadide Hanım, komşularına her ne kadar bunu önemsemiyormuş gibi görünse de Gülsüm'ün kaçıp gitmesinden derin endişe duyar. Gülsüm'ü bu düşünceden vazgeçirmek isteyen konağın efendileri, daha önce evini terk etmiş olan evlatlıkların başlarına gelen kötü olayları anlatarak onu sindirmeye çalışırlar. Konağın efendileri Gülsüm'e mensubu olduğu konağı terk etmiş olan evlatlıkların kötü yola düşmüş olduklarını söyleyerek onu korkutup sindirirler.

Karamusallı'nın Geçmişi ve Gülsüm'e İsmail'in Öldüğü Yalanını Söylemeyi Nadide'ye Teklif Etmesi

Asıl adı Makruhi Hanım olan Karamusallı Nine konağın en eski emektarlarından biridir ve birkaç yılda bir görülen yıldız kayması gibi evde görünür. Van Ermenilerinden olan Makruhi Hanım, iki buçuk yıl kadar Van'da görev yapmış olan Şekip Paşa'nın komutasındaki neferlerden birinin eşidir. Karamusallı Süleyman adındaki bir nefere âşık olan Makruhi Hanım din değiştirerek Müslüman olur ve sevdiği adamla henüz on sekiz yaşındayken evlenir. Kendi ailesindeki çocuklarıyla ya da gelinleriyle kavga ettikçe konağa kaçır ve otoritesini hemen hissettirir. Oldukça saygın, merhametli ve sevilen bir karakter olmasına rağmen Karamusallı Nine yeri geldikçe şeytana pabucunu ters giydirecek kadar kötü bir kadına dönüşür. Gülsüm'ün evden kaçmasına engel olmak amacıyla geceleri onun odasından dışarıya açılan bütün kapıları kilitleyen ve gündüzleri de sürekli olarak onu gözetleyen konak ahalisine acımasız bir öneride bulunur. Karamusallı Nine Nadide Hanım'a Gülsüm'e İsmail'in ölmüş olduğunu söylemeyi tavsiye eder. Tanrı tarafından cezalandırılmaktan korkan Nadide Hanım Gülsüm'ün aşırı üzümlü hasta olabileceğini düşünerek onun bu tavsiyesine başlangıçta karşı çıkar. Nadide Hanım'ı ikna etmek isteyen Karamusallı Nine ona, âşık olduğu zabitin attan düşerek öldüğü yalanını uydurarak Huriye adlı bir kadının hayatına nasıl devam etmesini sağladığını anlatır. Makruhi Hanım'ın ısrarları üzerine ve Gülsüm'ün gözünü korkutmaya çalışsalar da bunda başarısız olduklarını anlayan Nadide Hanım, yapılan teklifi kabul etmek zorunda kalır.

Gülsüm'e İsmail'in Öldüğü Yalanının Söylenmesi ve Gülsüm'ün, Nadide'yi Sevmeyen Nevnihal Kalfa'ya Sığınması

Karamusallı Nine Gülsüm'e İsmail'in öldüğünü bir ortaoyunu oynadığı sırada söyler. Kızın eğlendiği ve oyunda teselli verici repliklerin söylendiği bir zamanda bu haberin verilmesinin onu teskin edeceğine inanır. Karamusallı Nine kısmen de olsa düşüncelerinde haklı çıkar. Gülsüm İsmail'in ölümüne sanıldığı kadar üzümlü tepki göstermez ancak Gülsüm'ün ten renginin sarardığı ve çok dalgın olduğu fark edilir. Artık istese de konaktan kaçamayacak olan Gülsüm ev işleri sırasında elindeki şeyleri sürekli düşürüp kırar. Gülsüm'ün hüzünlü halinden dolayı kendini suçlayan Nadide Hanım, kırılan eşyalar için Gülsüm'e kızılmasına ve onun cezalandırılmasına izin vermez. O günden sonra Lala Tahir Ağa yerine Nevnihal Kalfa'ya sığınan Gülsüm onunla huzur bulmaya çalışır. İhtiyar bir Çerkez olan Nevnihal Kalfa Şekip Paşa'dan on yaş büyüktür. Gelin olarak eve geldiğinde Nadide'ye kaynanalık yapmaya başlamış ve o günden itibaren onu sevmez olmuştur. Nadide Hanım'la Nevnihal Kalfa sürekli olarak birbirlerinin kuyusunu kazmaktadırlar. Nadide Hanım'ın ev hanımlığını sürekli eleştiren ve üstü örtülü bir şekilde kötöleyen Nevnihal Kalfa Şekip Paşa'yı kuma getirme konusunda bile ikna etmiştir. Nevnihal Kalfa'nın Gülsüm'e yüz vermesinin ve ona ilgi göstermesinin tek nedeni kendisi için hafiyelik yapmasını istemesindedir. Zira Nevnihal Kalfa konak ahalisi tarafından dedikodusunun yapıldığını ve kendisine çeşitli iftiralara atıldığını inanmaktadır.

Nevnihal'in Gülsüm'ün Konakta Hafiyelik Yapması Karşılığında Rüyalarına Giren İsmail'i Anlatması

Nevnihal Kalfa Karamusallı Nine'yi de hiç sevmemektedir ve İsmail konusunda onun yalan söylediğini düşünmektedir. Bundan dolayı İsmail'in öldüğü günün üzerinden kırk gün geçince lokma dağıtmaya karar verir. Bu tarz günlerde evin ruhlarla dolduğunu hisseden ve tanrı tarafından gazaba uğramaktan korkan Nadide Hanım İsmail'in ölümüyle ilgili dini ritüeller yapılmasına karşı çıkar. Nevnihal Kalfa Gülsüm'ü dini ibadetlere ve büyü yapmaya yönlendirir. Geceleri rüyasında İsmail'i gördüğünü söyleyen Nevnihal Kalfa Gülsüm'ün kıskançlığa kapılmasına neden olur. Zira Gülsüm İsmail'i bir türlü rüyalarında görememektedir. Gülsüm Nevnihal Kalfa'ya kendisiyle ilgili konakta dönen söylentileri haber vermeye başlar. Bu söylentilerin çoğunu Nevnihal Kalfa'yı memnun etmek ve ondan

İsmail'le ilgili daha çok şey duymak için kendi uydurmaktadır. Kendisi hakkında dedikodu yapıldığını duydukça keyiflenen Nevnihal Kalfa Gülsüm'e İsmail'le ilgili daha çok şey anlatır ve onunla iletişime geçmek için çeşitli ritüellere başvurur.

Gülsüm'ün İsmail için Mevlit Okutması Bir gün Aşçı Dursun Gülsüm'e İsmail'i rüyasında gördüğünü ve onun doludizgin cehenneme doğru koştuğunu söyler. Duyduğu şok edici söylem üzerine Dursun'a tokat atan Gülsüm koşmaya ve kendisini kovalayan Dursun'dan kaçmaya başlar. Nadide Hanım Gülsüm'ün İsmail için tatlı döktürmek istediğini düşünerek onu Feridun Bey tarafından cezalandırmaya karar verir. Zira İsmail'in ölümüyle ilgili dini ritüeller ve ibadetler yapılması Nadide Hanım'ı içsel olarak rahatsız etmektedir. Bir süre sonra Gülsüm'ün yeniden para biriktirmeye başladığı görülür. Kendisine verilen paralardan arttırdıklarını ve bahşiş olarak aldıklarını kumbarasına koyar. Yaptığı birikimin hesabını vermek için Nadide Hanım'a kumbaraya koyduğu her kuruşu nereden bulduğunu ve kimden aldığını söyler. Nadide Hanım Gülsüm'ü para biriktiriyor olmasından dolayı takdir eder ve onu teşvik etmek için zaman zaman kumbarasına para atar. Nadide Hanım Gülsüm'e biriktirdiği parayla ileride mülk sahibi olabileceğini, çeyiz yapabileceğini ya da istediği şeyi alabileceğini söyler. Fakat Gülsüm'ün para biriktirmekteki amacı merhum kardeşi İsmail için bir mevlit okutmaktır. Aksaray'a inen yol üzerindeki teneke kulübede iki kız kardeş yaşamaktadır. Büyük olanı evlere çamaşır yıkamaya giderek para kazanırken küçük olan ise on yıl önce geçirmiş olduğu çiçek hastalığı nedeniyle kör olmuştur. Kör kadın, imam tutup mevlit okutmak için yeterli parası olmayan kişiler için daha ucuz fiyata mevlit okur. Başlangıçta Nadide Hanım Gülsüm'ün bu arzusuna karşı koymak istese de tanrının gazabını kendi üzerine çekmek istemediğinden onun bu isteğini gerçekleştirmesine engel olmaz. Yeterli meblağı toplayan Gülsüm, şekerden akide şekerleri alarak camide mevlit okutur.

Gülsüm'ün Tiyatro Sanatındaki Yeteneğini Keşfetmesi ve Nadide'nin Gülsüm'e Engel Olması Daha sonra çocuklar Direklerarası'ndaki Kel Hasan tiyatrosuna gitmeye başlar. İzledikleri piyesi oynamak isteyen çocuklar evin üst katındaki odalardan birinde küçük bir tiyatro sahnesi kurarlar. Evdeki çarşafardan, örtülerden ve perdelerden küçük bir sahne kurulur. Fakat özellikle konağın efendileri odalarındaki hiçbir eşyayı paylaşmak istemediklerinden Gülsüm'e onlara en ufak zarar gelmemesi gerektiğini söylerler. Pişekar oyunu oynamaya başlayan çocuklar Gülsüm'ün sahneye çıkmadığını görürler. Bunun sebeplerinden biri Nadide Hanım'ın oyuna sürekli müdahale etmesi ve bundan dolayı ciddiyetin bozulmasıdır. Nadide Hanım eşyalara zarar gelmesini ve çocukların saçma davranışlarda bulunmalarını istemez. İkinci sebepse Gülsüm'ün Nadide Hanım'dan utanmasıdır. İbiş rolünde sahneye çıkan Gülsüm Nadide Hanım'ın karşısında bir süre donakalır. Çevresindekilerin telkinleri ve uyarıları sonucunda Gülsüm İbiş rolünü oynamaya başlar. Kendisine söylenenlere oldukça komik ve saçma cevaplar veren Gülsüm Nadide Hanım'ı sinirlendirmeye başlar. Nadide Hanım bilhassa torunlarına Gülsüm tarafından aşağılayıcı ifadeler sarf edilmesine katlanamaz. Zehra'nın ut çaldığı ikinci sahnede Peruz Hanım rolündeki Gülsüm kanto oynamaya başlar.

Gülsüm'ün Bülent'i Sevmemesi ve Konaktaki Rahat/Yorucu Yaşamı Gülsüm konağa geleli bir buçuk yıl olmuş ve İsmail tamamen unutulmuştur. Nadide Hanım Gülsüm'ün Bülent'e ablalık yapması için çok çaba harcar. Nadide Hanım Gülsüm'e Bülent'i sevdirmeye çalışsa da başarılı olamaz. Bundan dolayı Nadide Hanım Bülent'i Gülsüm'e emanet etmekten çekinir. Gülsüm, Bülent'i sevdirmeye yönelik yapılan bütün girişimlere ters tepki verir. Bu durum Nadide Hanım'ın gün geçtikçe öfkelenmesine neden olur. Gün içinde Gülsüm neredeyse hiç iş yapmaz. Diğer hizmetçilere nazaran çok daha az çalışır. Kendisine verilen görevleri de düzgün bir şekilde yerine getirmeyen Gülsüm Nadide Hanım'ın öfkelerini kendi üzerine çeker. Sürekli haylazlık eden Gülsüm diğer çocukları da bu konuda kışkırtır. Ev işleri veya alışveriş gibi basit görevleri bile yerine getirmediği gibi hakkında bazı söylentiler çıkar. Ayrıca yapmaya çalıştığı çoğu işte de türlü sakarlıklar ve kazalar yaparak eşyalara zarar verir. Özellikle küçük hanımların odalarının temizliğiyle Gülsüm ilgilenir. Odanın bütün düzeninden ve temizliğinden o sorumludur. Bütün bunların haricinde Gülsüm oldukça pasaklıdır. Yaptığı işlerden ya da başına gelen kazalardan dolayı kıyafetleri ve kendisi sürekli kirlidir. Bundan dolayı oturakları temizleme, sıçan kapanları ve kirlileri temizleme gibi bütün pis işler Gülsüm'e verilir. Örneğin Feridun Bey'in konuklarından birinin tuvalet deliğine düşen saatini eliyle oradan çıkarır ve ev ahalisi bu olayı tiksinti ve bulantıyla izler. Ancak her şeye rağmen Gülsüm kendisiyle aynı toplumsal tabakadan olan çocuklara göre daha iyi beslenir ve kendisine daha iyi bakılır.

Gülsüm'ün, Hastalanan Bülent'le Yakınlaşım Bağ Kurması Yaz mevsiminin sonlarında Bülent'in ciddi derecede rahatsızlanması üzerine Karamusallı yerine doktora gidilir. Zira ilk başlarda ishal gibi hafif belirtiler gösterdiği sıralarda Karamusallı Nine'nin karışımlarıyla Bülent iyileştirilmeye çalışılmış ancak çocuktan kan gelmesi üzerine doktora başvurulmuştur. Doktora başvurmak istenilmemesinin

sebeplerinden biri çocukların onlardan korkması, diğeryse Karamusallı'nın çocuk hastalıkları hakkında daha fazla bilgi ve tecrübeye sahip olduğuna inanılmasıdır. Nadide Hanım Gülsüm'ün Bülent'e pis bir şey yedirdiğini ya da ona mikrop bulaştırdığını düşünür. Çok iyi şartlarda bakılan ve çok iyi beslenen Bülent'in bu kadar kolay hasta olup Gülsüm'ün bu zamana kadar karnının bile ağrımamış olması Nadide Hanım'ı düşündürür. Hastalık süresince Gülsüm'le Bülent birbirine yakınlaşır. Neredeyse ölümden dönmüş olan Bülent'e Gülsüm acır ve unutmış olduğu İsmail'in yerini onunla doldurur. Gülsüm'ün Bülent'e şefkat gösterdiğini ve Karamusallı'nın haklı çıkarak onun İsmail'in yerine Bülent'i koyduğunu gören Nadide Hanım Bülent'i Gülsüm'e emanet etmeye karar verir.

Nadide Hanım'ın Bülent'in Gülsüm'e Bağlanmasını Kiskanması Hastalığı nedeniyle zayıf düşmüş olan Bülent'e Gülsüm'ün yakınlık duymaya başlaması üzerine Bülent de kendisine fazlaca ilgi göstermeye başlamış olan Gülsüm'e bağlanır. Bülent devamlı olarak Gülsüm'ü arar ve onun yokluğuna asla katlanamaz. Bülent'e en çok sevdiği kişi sorulduğunda beklenen cevap en büyükten en küçüğe doğru aile üyeleridir. Fakat Bülent en çok Gülsüm'ü sevdiğini ve ardından da hizmetlileri sevdiğini söyler. Aile üyeleri ve Nadide Hanım en az sevdiği kişilerdir. Bülent'in kendisinden tiksindiğini gören ve onun tarafından sevilmediğini anlayan Nadide Hanım Gülsüm'ü kiskanır ve bütün hincını ondan çıkarır. Nadide Hanım Gülsüm'e karşı daha tahammülsüz olur ve ona uyguladığı şiddetin dozunu artırır. Bir gün Bülent kaybolur ve Nadide Hanım her yerde onu arar. Onun kaybolmasındaki en büyük sorumlunun Gülsüm olduğunu düşündüğünden ona kızar ve şiddet uygular. Fakat kısa süre sonra Bülent Nadide Hanım'ın samur kürkünün altında bulunur. Bülent bulunmuş olmasına rağmen Gülsüm'e şiddet uygulamaya devam eden Nadide Hanım kızları tarafından uyarılır ve Nadide Hanım Gülsüm'den özür diler. Dövülmeyi ya da hakarete uğramayı hiç önemsememiş olan Gülsüm Bülent'in bulunmuş olmasına çok sevinir.

Gülsüm'ün Nadide Hanım Tarafından İhanete Uğrayarak Hırsızlık Suçlamasıyla Karakola Götürülmesi Eşi öldükten sonra birkaç ayda bir aşçı ve hizmetçi değiştirmek zorunda kalmış olan Nadide Hanım Gülsüm'den kurtulabilmenin yolunu bulamamıştır. Zira çalışması için eve alınan hizmetçilerin hepsi hırsız, müsrif ya da asi çıkmaktadır. Nadide Hanım konağa kabul ettiği hizmetçileri Gülsüm'e karşı kıskırtır ve onların ona karşı cephe almalarını sağlar. Fakat Gülsüm onların kusurlarını ve ayıplarını bulma konusunda kısa sürede ustalaşmıştır. Eve yeni alınan hizmetçilerin eylemlerini gözetleyen ve konuşmalarını gizlice dinleyen Gülsüm kısa sürede onları evden kovdurmayı başarır. Otuzlu yaşlarında, çenebaz, oynak ve dul bir kadın olan Azize, hizmetçi olarak konağa kabul edilir. Konağın efendilerine kendini acındırıp kabul ettirmiş olan Azize'nin Aşçı Ali'yle ilişkisi olduğundan şüphelenilir. Bir süre sonra Nadide Hanım şüphelerinde haklı olduğunu anlar ve ikilinin yalnızca gizlice sevişmekle kalmayıp konaktan eşya çaldıklarını da fark eder. Feriha Hanım'ın tuvalet masasından elli, altmış lira değerindeki bir takı çalınır. Nadide Hanım dolaylı olarak Azize'yi kayıp takıyı çalmış olmakla suçlar ve yine dolaylı bir şekilde onu geri vermesini ister. Fakat kendisine hırsız damgası vurulduğunu ve namusunun kirletildiğini iddia eden Azize polisin çağırılmasını ister. Azize, konağa gelen komisere savunmasını verir ve ona kendini acındırır. Etrafın ve üstünün aranmasını ister. Herhangi bir kanıt bulunmaması üzerine Azize hedef değiştirmek amacıyla takıyı Gülsüm'ün çalmış olduğunu zira daha önce defalarca hırsızlık yaparken yakalanmış olduğunu söyler. Azize'nin haklı olabileceğini düşünen komiser Nadide Hanım'la görüşür. Asıl suçlunun Azize olduğunu bilmesine rağmen Gülsüm'den de şüphelenmeye başlamış olan Nadide Hanım, onun karakola götürülüp sorgulanmasına izin verir. Bunun üzerine Gülsüm Azize'yle birlikte karakola götürülüp sorgulanır. Bir süre sonra Gülsüm'ün şiddete maruz kalacağını ya da komiserin onu tuzağa düşürebileceğini düşünen Nadide Hanım Lala Tahir Ağa'yı Gülsüm'e sahip çıkması için karakola gönderir. Gülsüm'e haksızlık yapıldığına inanan çocuklar da bir süre sonra Nadide Hanım'a karşı gelerek karakola gidip ona destek olurlar.

Seniye'nin Gizli Bir Aşk Yaşamayı ve Gülsüm'ün Bu Sırta Ortak Olması Konağa geri dönen Gülsüm'ün Bülent'i sallarken bir aşk masalı tekerlemesi söylediği dikkati çeker. Sürekli olarak Gülsüm'ün bu tekerlemeyi söylediğini fark eden Nadide Hanım onun birisine âşık olduğundan şüphelenmeye başlar. Aynı zamanda Gülsüm'ün konağın çocuklarına edepsiz şeyler öğretmesinden korkan Nadide Hanım onu dizginlemeye ve gözetim altında tutmaya çalışır. Konak ahalisi arasında Gülsüm'ün en çok sevdiği ve takdir ettiği kişi Seniye Hanım'dır. Gülsüm Seniye Hanım'ın terbiyesinden, zekâsından ve karakterinden ziyadesiyle etkilenmiştir. Seniye Hanım'ın keman hocasıyla olan ilişkisini ve derslerini merakla takip eder. Yirmi yaşına gelmiş olan Seniye Hanım beklentilerini karşılayan bir eş adayı bulamamıştır. Onunla evlenmek isteyenlerin çoğu servet avcısı fakir ailelerin çocuklarıdır. Bunların haricinde onunla evlenmek isteyen zenginler de oldukça yaşlıdır. Bundan dolayı Seniye Hanım evlenme konusunda acele etmez ve bir süreliğine de olsa evlilik konusunu olurlarına bırakır. Kısıklı'da kitap kurdu olan genç bir mektepliden hoşlanan Seniye Hanım

onun ilgisini çekmeyi ve onu tavlamaı başariır. Genç âşıkların gizlice görüştüğünü bilen tek kişi olan Gülsüm onları korur ve gizlice görüşmeye devam etmelerini sağlar. Fakat bir süre sonra Dürdâne de ikili arasında geçen ilişkiyi öğrenir ve bildiklerini Nadide Hanım'a anlatarak namuslarının kirlendiğini söyler. Nadide Hanım Seniye'ye mektepli genci görmeyi yasaklar ve onu eve hapseder. Seniye Hanım eniştelerine görünmekten utandığı için odasından çıkmaz. Her zamanki gibi Nadide Hanım Seniye Hanım'ın yaptıklarından dolayı en çok Gülsüm'ü suçlar ve onu azarlar.

Gülsüm'le Bülent Arasındaki Bağın Derinleşmesi Zamanla Gülsüm giyimine ve görünümüne özen göstermeye başlar. Bülent'in haylazlıklarına o kadar katlanır ki can yakıcı şakalarını ve eylemlerini bile gülümseyerek karşılar. Nadide Hanım'ın Bülent'le ilgili olan bütün endişeleri Gülsüm'e geçer. Gülsüm'ün bütün hayatı Bülent olur ve onu zorla ayrılmak zorunda kaldığı kardeşi İsmail'in yerine koyar. Gülsüm Bülent'le sohbet eder ve zamanının çoğunu ona ayırır. Hatta Gülsüm biriktirmiş olduğu parayla Bülent'e hediyeler almaya başlar. Nadide Hanım Gülsüm'ün aldığı hediyeleri Bülent'e layık görmediğı gibi, aşağı tabakaya mensup bir evlatlığını ona hediyeler almasını da uygun bulmaz. Fakat bütün itirazlara ve azarlamalara rağmen Gülsüm Bülent'e hediye almaya devam eder. Bunun haricinde Nadide Hanım Bülent'i Gülsüm'den kıskanır ve onun Bülent'e edepsiz davranışlar ve sözler öğretmesinden çekinir. Bülent'in kendisine karşı doldurulduğunu ve onun tarafından sevilmediğini anlayan Nadide Hanım ikili arasında güçlü bir bağ kurulmasından korkar.

Gülsüm'ün Kadınlığını Keşfetmesi ve Nadide Hanım'ın Bu Gelişmeden Çekinmesi Bülent yedi yaşına girmiş ve Gülsüm'ün konağa evlatlık olarak alınmasının ardından yedi sene geçmiştir. Yaş aldıkça iyice haylazlaşmış ve dış dünyaya açılmış olan Gülsüm'ün Pendik'te ölen Nevnihal Kalfa'nın kendi cenazesi için hazırladığı sandığı soymuş olduğu düşünülür. Konağın efendileri Gülsüm'ün her geçen gün kişilik olarak daha da azgınlaştığını ve ergenliğe girdiğini gözlemlerler. Gülsüm'ün hanımlar arasında laf taşıdığı ve Nadide Hanım'ın Gülsüm'ün boşboğazlığı nedeniyle Feridun Bey'le birkaç ay küs kaldığı görülür. Çevredeki erkeklere sürekli kur yapması ve cüretkârca onlarla konuşması konak ahalisini rahatsız eder. Nadide Hanım, kadınlığını yeni yeni keşfetmeye başlamış olan Gülsüm'ün hizmetçi erkeklerden birinden gebe kalıp doğacak çocuğun damatlardan birine ait olduğunu söyleme ihtimalinden korkar. Gülsüm'ün pasaklılığı her geçen gün artmış ve kendisi kişilik olarak daha da arsızlaşmıştır. Konağın efendilerinin eleştirilerini ve emirlerini dinlemez ve kendisine bir iş verildiğinde sürekli olarak bahaneler uydurur. İş yapmak istemediğı gibi kendine özen göstermez. Konaktaki hanımların makyaj malzemelerini çalıp süslense de yapmış olduğu makyaj onun oldukça gülünç görünmesine neden olur. Zira kendine nasıl makyaj yapması gerektiğini bilmemektedir. Konağın efendileri tarafından dövülmeye tamamen alışmış olan Gülsüm edilgen bir şekilde kendini darbelerden koruyup karşı tarafa nasıl zarar vereceğini de öğrenmiştir.

Bülent'in Kendisinin Üst Tabakadan Olduğunu Anlayarak Gülsüm'ü Dışlaması Zaman geçtikçe Gülsüm'le Bülent arasındaki ilişki derinleşir ve Nadide Hanım'ın pabucu tamamen dama atılır. Bülent Nadide Hanım'ı sevmez ve onu görmek bile istemez. Nadide Hanım Bülent'i kendisinden soğutan kişinin Gülsüm olduğunu düşünmektedir. Bundan dolayı Nadide Hanım Gülsüm'e oldukça kaba davranır. Bunun haricinde Nadide Hanım ters psikoloji uygulayarak Bülent'e soğuk davranır ve konaktakilere ona değer vermediğini söyler. Yaptığı haylazlıklar sonucunda sürekli olarak Gülsüm'ün cezalandırıldığını fark eden Bülent, onu istediğı zaman Nadide Hanım'a dövdürebileceğini anlar ve onu Nadide Hanım'a dövdürmekten zevk almaya başlar. Sırf eğlence olsun diye Bülent Nadide Hanım'a Gülsüm'den şiddet gördüğünü söyler ve böylece onun dövülmesine sebep olur. En sonunda Gülsüm Bülent'e gerçekten sert davranır ve bu olayın ardından ikilinin arası tamamen açılır. Bülent Gülsüm'ün alt tabakadan ve kendisinin de üst tabakadan olduğunu anlar. Nadide Hanım Gülsüm'ün Bülent'i gerçekten dövdüğüne inanmışsa da kısa süre sonra Bülent'in yalan söylediğini anlar. Bundan dolayı Nadide Hanım Bülent'in Gülsüm'ü cezalandırma isteğine karşı koymaya çalışırken Bülent'in kolu çıkar. Acının tadını ilk defa almış olan Bülent korkuya kapılarak Gülsüm'den daha çok uzaklaşır. Bu durum Gülsüm'ü ziyadesiyle üzer.

Şekip'in Süt Kardeşi Cafer Bey'in Oğlu Murat'ın, Verem Hastası Olan Eřini Hava Tebdiline Getirdiğı Yerde Nadide Hanım'la Karşılaşması Yazın hava değişimi amacıyla Pendik'teki köşke gitmiş olan aile deniz kenarındaki çamlığa hasta bir genç kadının getirildiğini görür. Bu genç kadın otuz yaşlarında bir verem hastasıdır. Hasta kadının kel ve cüsseli eşi yakın sancaklardan birinde mutasarrıflık yapmaktadır. Beş ve yedi yaşlarında olan iki çocuğı vardır. Özellikle veremden korkan Nadide Hanım çocuklarını ve torunlarını hastaların bulunduğu alandan uzak tutar. Kel ve cüsseli adamı köşkün penceresinden gözetleyen Nadide Hanım onun başka kadınlara baktığını fark ederek onun çapkın ve eşini aldatan bir kodaman olduğunu düşünür. Hasta eşini aldattığına inanıldığı için

Nadide Hanım'dan beddua alan adam köşke gelip kendini tanıtır. Merhum Şekip Paşa'nın süt kardeşi Cafer Bey'in oğlu Murat Nadide Hanım'a kendini tanıtır ve muhitin en bilinen doktorundan ailenin ikamet ettiği yerle ilgili bilgi aldığı söyler. Otuz yıldır Murat'ı görmemiş olan Nadide Hanım şaşkınlığını gizleyemez. Zira Cafer Bey kadınlara sarkıntılık eden bir yaveri dövüp Abdülhamit'e küfür ettiği için Trablus'a sürgün edilmiş ve orada Arap kabileleri tarafından öldürülmüştür. Şekip Paşa Cafer Bey'e sahip çıkmamış ve bundan dolayı iki ailenin arası bozulmuştur. Murat'ın yaşanmış olan talihsizliği aştığını ve gayet olgun davrandığını gören Nadide Hanım iki aile arasında bir sorun olmadığına kanaat getirir.

Hasta Kadının Ölümü Üzerine Gülsüm'ün Konağa Dönmesi ve Gülsüm'ün Nadide Hanım'a Çocuklarına Beddua Edildiğini Söyleyerek İntikam Alıp Konağı Terk Etmesi Murat'la Nadide Hanım arasında samimi bir dostluk ilişkisinin başlaması üzerine hasta kadın düzenli olarak ziyaret edilir. Bu ziyaretlerin karşılığında da Murat neredeyse her gün köşke gelir ve Nadide Hanım'ı ziyaret eder. Hasta kadının durumunun ağırlaşması üzerine Nadide Hanım Gülsüm'ü bakıcı olarak Murat'ın evine göndermeye karar verir. Murat'ın evinde rahata kavuşacağını düşünen Gülsüm Nadide Hanım'ın bu önerisine karşı çıkmaz. Eşinin rahatsızlığının ciddileşmesi üzerine Murat Bey Saniye'yi Karamusallı aracılığıyla kendine eş olarak ister. Murat'ın bu teklifine karşı hasta kadının durumuna daha fazla üzülen Nadide Hanım ona daha nazik davranmaya gayret eder. Bir süre sonra hasta eşinin ölmesi üzerine Murat Bey çocuklarını ve Gülsüm'ü alarak Nadide Hanım'ın konağına gelir. Hem yaşlanması hem de şifası olmayan bir hastalığa yakalanmasından dolayı Lala Tahir Ağa da azat edilerek onun emmisinin yakını olduğunu söyleyen bir adamla köyüne yolcu edilir. Konağa geri dönmesi üzerine Gülsüm Nadide Hanım'a merhum kadının ölmeden önce bir vasiyette bulunduğunu söyler. Bu vasiyete göre merhum kadın Murat'ın Saniye'yle evlenmesi durumunda evlatlarına beddua etmiş ve bunu duyan Nadide Hanım hemen baygınlık geçirmiştir. Kendi içinden geçenleri Nadide Hanım'a söyleyip onun bayılmasına sebep olduğu gece Gülsüm, eşyalarını toplayıp konağı terk eder.

Yıllar Sonra Gülsüm'ün Kanto Şarkıcısı Olduğunun Görülmesi Yaşanan olaydan yıllar sonra Ankara'ya taşınıp orada yaşamaya başlamış ve iki kızını kaybetmiş olan Nadide Hanım'la Feridun Bey; Bülent, Naciye ve bir genç akrabalarıyla tiyatro izlemeye giderler. Sahnelenen oyunda Nadide Hanım, Şark Greta Garbo'su olarak bilinen Mücellâ Suzan'ın aslında Gülsüm'ün bizzat kendisi olduğunu fark eder ve şaşkınlığa uğrar. Nadide Hanım ve konuklarını gören Gülsüm kanto yaparak onların oturduğu locaya gelir ve Nadide Hanım'ın boynuna sarılarak dans eder.

Temalar

Toplumsal Sınıf Reşat Nuri Güntekin'in *Kızılıcak Dalları* adlı romanındaki anlatı kişileri iki farklı toplumsal sınıfın temsilcileri konumundadırlar. Gülsüm, İsmail, Yorganlı, Lala Tahir Ağa, Nevnihal Kalfa, Karamusallı, Sütnine Nefise ve Aşçı Dursun gibi karakterler alt tabakaya mensupken Nadide Hanım, Feridun Bey, Bülent, Selim, Seniye, Dürdâne ve Naciye üst tabakaya mensuptur. Bir nevi kul durumunda olan alt tabakaya mensup anlatı kişileri soyut değerlere önem verip bunların arayışı içindeyken efendi durumunda olan üst tabakanın mensupları da daha çok somut şeylerin peşindedirler. Beş farklı cephede ülkesi için savaşmış olan Yorganlı her şeyini kaybetmiş ve isimsiz bir kahramana dönüşmüşken hiçbir mücadele vermemiş olan Nadide Hanım gibi karakterler sefahat içinde yaşamaktadırlar. Şekip Paşa Konağı'na evlatlık olarak alınan Gülsüm'e başlarda iyi davranılmışsa da asıl amaç onun gençliğini ve iyi yönlerini sömürmektir. Nadide Hanım gibi konağın efendileri olan karakterler maddi ve manevi olarak Gülsüm'den faydalanıp onu sömürmeyi amaçlamaktadırlar. Romanın adından da anlaşılacağı gibi şiddet ve ceza alt sınıfı sindirip ehlileştirilenin en iyi aracıdır. Efendilerinin emirlerine itaat etmeyip arzularını yerine getirmeyen Gülsüm şiddete maruz kalır veya cezaya mahkûm edilir. Determinizmin yasaları gereği karakterlerin doğup büyümüş olduğu ortam onların bütün hayatını şekillendirir. Toplumsal adaletsizlik karakterler üzerinden yaşanan sınıf çatışmasıyla yansıtılır.

Suç Reşat Nuri Güntekin'in *Kızılıcak Dalları* adlı romanındaki Nadide Hanım ve Feridun Bey adındaki karakterler henüz küçük bir kız olan Gülsüm'ü şiddetle baskı altına alıp sindirmeye çalışarak insanlık suçu işlerler. Fakat dönemin toplumsal dinamiklerine göre bir köle konumunda olan Gülsüm uzun bir süre kendisine yapılan bütün hakaretlere ve şiddete direnir. Kendi rızası olmadan konağa zorla alındığında henüz dokuz yaşındadır. Kendi arzuları ve istekleri doğrultusunda hareket eden ve konağın efendilerine boyun eğmeyi reddeden Gülsüm şiddet ve cezayla sindirilmeye çalışılır. Ancak doğası gereği inatçı olan ve kendi isteklerini hayata geçirmek isteyen Gülsüm yaşı ilerledikçe daha da asileşir. Nadide Hanım Gülsüm'ü sindirmek için her türlü etik

ve ahlak dışı yola başvurur. Her ne kadar yapmış olduğu etik ve ahlak dışı davranışlar sonucunda vicdan azabı çekse de kendi arzuları ve istekleri baskın gelir. Bundan dolayı Nadide Hanım Gülsüm'e boyun eğdirmek ve onu sindirmek için büyük suçlar işler.

İntikam Reşat Nuri Güntekin'in *Kızılıcak Dalları* adlı romanındaki başkarakter, kendi rızası olmadan alındığı Şekip Paşa Konağı'nda neredeyse her gün hakarete ve şiddete maruz kalır. Gülsüm kendisine dayatılan role ve yaşam tarzına karşı elinden geldiğince dirense de her mukavemet gösterişinde cezalandırılır. Yaş aldıkça içinde büyüdüğü konağın efendileri hakkında daha sağlıklı ve bilinçli görüşler geliştiren Gülsüm Nadide Hanım ve Feridun Bey'den kurtulmak ister. Konağa alındığı ilk zamanlardan itibaren orayı terk edip Edirne'deki bir yetimhanede kaldığını bildiği erkek kardeşinin yanına gitmek istese de sürekli olarak engellenir. Yetimhanedeki küçük erkek kardeşinin öldüğü yalanının söylenmesi ve özgürlüğüne engel olunması Gülsüm'ün intikam duygusu gütmesine neden olur. Yıllar içinde görmüş olduğu şiddet ve hakaretler de bu duyguyu iyice güçlendirir. En sonunda Gülsüm Nadide Hanım'ın çok üzüleceğini bilerek Saniye'yle evlenmek isteyen Murat'ın merhum eşi tarafından çocuklarına ve torunlarına beddua edilmiş olduğunu söyler. Nadide Hanım üzüntüden baygınlık geçirir ve hemen ardından Gülsüm konağı terk eder. On dokuz yaşına gelmiş olan Gülsüm'ün Ankara'da kanto şarkıcısı olduğu ve oyunu izlemeye gelen Nadide Hanım'la oyun sırasında alay ettiği görülür.

Sevgi Reşat Nuri Güntekin'in *Kızılıcak Dalları* adlı romanındaki Gülsüm adlı başkarakterin küçük kardeşi İsmail'le derin bir gönül bağının olduğu okura yansıtılan ilk unsurdur. Annesini ve babasını kaybetmiş olan iki kardeşe madalyalı bir savaş gazisi olmaktan başka yalnızca sırtındaki yorganı olan amcaları bakmaktadır. Amca iş bulmak amacıyla yeğenleriyle birlikte İstanbul'a gelmiştir. Şekip Paşa Konağı'nın karşısındaki bir tarlada geceleyen üçlüyü Nadide Hanım ziyaret eder. Nadide Hanım Gülsüm'ün İsmail'e göstermiş olduğu sevgiden ve ilgiden çok etkilenir. Bundan dolayı onu konağına evlatlık olarak almayı ve onun torunlara bakıcılık etmesini ister. Ancak İsmail'den zorla ayrılmış olan Gülsüm'ün yaşadığı yıkım büyük olur. Derdini ve acısını hiç kimse dinlemez ve umursamaz. Bundan dolayı acısını içine gömer. İlerleyen yıllarda Gülsüm, ciddi bir hastalığa yakalanan ve çok zor iyileşen Bülent'le derin bağ kurar. İsmail'e duyduğu sevginin yerini Bülent'e karşı beslediği duyguyla doldurur. Konağa zorla alınıp alıkoyulduğu günden itibaren Gülsüm'ün en büyük amacı, hapsedildiği konaktan kurtulup yetimhanedeki kardeşinin yanına gidip ona kavuşmaktır. Gülsüm'ü baskı altında tutulduğu ortamı terk etmeye sevk eden en güçlü duygu küçük erkek kardeşine karşı duyduğu sevgidir.

Ötekileşme Reşat Nuri Güntekin'in *Kızılıcak Dalları* adlı romanındaki Gülsüm adlı başkarakter, çok küçük yaşlarda Şekip Paşa Konağı'na zorla alınıp alıkoyulur. Amcasından ve küçük erkek kardeşinden zorla koparılan Gülsüm'ü Nadide Hanım çeşitli vaatlerde bulunarak kendisine ve konağa bağlamak ister. Nadide Hanım Gülsüm'e onu kendi çocuklarından ve torunların ayırt etmeyeceğini ve onun çeyiziyle düğününü bizzat kendisinin yapacağını söyler. Fakat isteklerinin, arzularının ve beklentilerinin hiç önemsememediğini zaman içinde fark eden Gülsüm, başlarda "anne" diye hitap ettiği Nadide Hanım'a, Selim'i dövdüğü için azarlanması ve şiddet görmesi sonucunda, "hanımefendi" diye hitap etmeye başlar. Her ne kadar Nadide Hanım Gülsüm'ü konağın diğer üyelerinden ayırt etmediğini söylese de aslında onun alt tabakaya mensup olduğunu bilmesini ve buna göre davranmasını istemektedir. Gülsüm yaşadığı konakta ancak kendisine biçilen rolü oynadığı sürece kabul görür. Kendi arzuları ve istekleri konağın efendileri tarafından önemsenmez. Bundan dolayı kendi arzularının ve beklentilerinin peşinden gittiği sürece Gülsüm konağın efendileri tarafından dışlanıp ötekileştirilir.

Arayış Reşat Nuri Güntekin'in *Kızılıcak Dalları* adlı romanındaki Gülsüm adlı başkarakter hem özgürlüğünün hem de her şeyden çok değer verdiği İsmail adlı küçük erkek kardeşine kavuşmanın arayışı içindedir. Adeta esir muamelesi gördüğü ve içine kapatıldığı konaktan kurtulup Edirne'deki yetimhaneye gitmek ve kardeşini yanına alıp hayat kurmak ister. Bunun haricinde konakta tiyatroyla tanıştığında oyuncu olma hayali kurmaya başlar. Ancak Nadide Hanım Gülsüm'ün bu arzusuna engel olur. 14-15 yaşlarına eriştiğinde konaktaki efendiler hakkında daha tutarlı ve bütüncül düşünceler edinen Gülsüm Nadide Hanım'dan intikam alıp konaktan kaçır. Yıllar sonra Nadide Hanım iki kızını kaybetmiş bir anne olarak Gülsüm'le Ankara'daki bir tiyatro salonunda karşılaşır. Gülsüm hayallerinden birini gerçekleştirip kanto şarkıcısı olmuştur. Küçük kardeşi İsmail'e kavuşup kavuşmadığıysa bilinmemektedir. Bunların haricinde soyut olarak Gülsüm sevgi, samimiyet, heyecan ve özgürlük arayışı içindedir. Şekip Paşa Konağı ve konağın efendileri onun bu arayışa çıkmasına neden olduğu gibi onu bu arayıştan vazgeçirmeye çalışmışlardır.

Kişi İncelemesi

Gülsüm (Açık/Sosyal/Sorumlu/Duygusal/Mantıklı)

Çerkes'in Dere köyünde dünyaya gelmiş olan Gülsüm öksüz ve yetimdir. En yakın kan bağı olan kişiler küçük erkek kardeşi İsmail ve amcası Yorganlı'dır. Amcasının iş bulup çalışmak amacıyla İstanbul'a geldiği günlerde Nadide Hanım tarafından zorla evlat edinilir ve Şekip Paşa Konağı'nda yaşamaya başlar. Nadide Hanım Gülsüm'ü öz çocuklarından ayırt etmeme ve zamanı geldiğinde onu evlendirip çeyizini yapma sözüyle yanına almışsa da vermiş olduğu sözleri yerine getirmez. Gülsüm'den uysal bir hizmetçi olup konağın efendilerine hizmet etmesi ve Bülent'e bakıcılık etmesi istenir. Ancak Gülsüm özgürlüğüne düşkün ve kendi başına buyruk bir karakterdir. Bundan dolayı Nadide Hanım ve Feridun Bey'in istediği rolü oynamaz ve kendisinden istenen kişilik kalıbına girmez. Oyun oynamaktan, afacanlık etmekten, insanlarla konuşmaktan, kavga etmekten ve pislik içinde dolaşmaktan hoşlanır. En büyük amacı konaktan kaçıp Edirne'deki bir yetimhanede bulunan küçük erkek kardeşi İsmail'e kavuşmak ve kanto şarkıcısı olmaktır. Sevgiye olan hasretini başka kişilere ve şeylere yönlendirerek bu ihtiyacını gidermeye çalışsan Gülsüm'e engel olunur. 14-15 yaşlarına eriştiğinde Nadide Hanım'dan intikamını alarak evden kaçır ve hayalini kurduğu işi yapar.

Sitemkâr Hırsız damgası yemesinin ardından etrafta özel ve değerli eşyalarını unutan konak sakinlerine sitem eder: "Bu vakadan sonra Gülsüm'e öyle bir yılgınlık geldi ki, ne zaman ortada küpe, yüzük, para gibi bir şey görse âdeta hanımlara çıkışır "Kuzum, Allah aşkınıza... Bunları ortada bırakmayın... İnsana karakollarda dayak yedireceksiniz." der." (Güntekin 2019, 141).

Huzurlu Konakta yaşadığı süre zarfında kendisine ilgi gösteren ve İsmail'e dair anılarını dinleyen Tahir Ağa'nın yanında huzur bulur: "Kış gecelerinde onların âdeta gizli randevuları vardı. Konakta el, ayak çekilince Gülsüm, usulca Lalanın odasına inerdi. Kız bu zamanlarda –gündüzkü Gülsüm'ün büsbütün aksine- ağırbaşlı, sessiz, mazlum bir çocuk olurdu." (Güntekin 2019, 48).

Mutlu Gülsüm genel olarak mutlu bir karakterdir: "Mamafih, Emanetullah o gün kardeşleriyle güzel güzel eğlenmiş, konağa hoş bir gün geçirtmiştir." (Güntekin 2019, 116).

Öteki Bilhassa Nadide Hanım Gülsüm'ün alt tabakaya mensup olduğunu bilmesini ve buna göre davranmasını istemektedir: "Ulan dilenci köpek... Sen, babamın ekmeğini yiyorsun... kim oluyorsun bana itaat etmeyecek?" diye kızın üstüne atıldı; saçlarını yolmaya, yüzünü tirmalamaya, karnına, bacaklarına rastgele tekmeler savurmaya başladı. Gülsüm, evvelâ yalnız şaşkın şaşkın kendini müdafaaya çalışıyordu. Fakat canı yanınca o da kızdı, o da Selim'i dövmeye başladı." (Güntekin 2019, 35).

Samimi Düşünceleri ve duyguları oldukça samimidir: "Aaa!... Ben İsmail'den ayrılmam... İstemem... Seninle gideceğim." (Güntekin 2019, 20).

Duygusal Sevdiklerine derinden bağlıdır ve onlardan ayrılmak istemez: "Nevnihal Kalfa'ya bir tekme savurarak sokağa fırladı; Maltepe'ye giden cadde üzerinde alabildiğine koşmaya başladı. Bir yandan avazı çıktığı kadar "İsmail, İsmail" diye bağıırıp ağlıyordu. Bereket versin bir yerde ayağı taşa takılarak yüzüstü yere kapandı; burnundan şiddetli bir kan boşandı. (...) Gülsüm'ü, yüzü kanlı bir çamurla sıvanmış, avuçları, diz kapakları patlamış bir halde köşke getirdiler" (Güntekin 2019, 26).

Uyumsuz Kendisinden istenen rolü oynamaz ve kişilik kalıbına girmez: "Geleli bir aya yakın bir zaman olduğu halde, daha doğru dürüst bir yemek yemesini, çağırıldığı zaman şöyle insan gibi "efendim" demesini öğretememişlerdi. Merdivenleri inerken öyle gümbür gümbür bir topuk atışı, o sıtma görmemiş sesi ile bağıra bağıra söyleyişi ve gülüşü vardı ki köşkün asıl sahibini o sanırdınız. Velinimetlerinin çocuklarını "Selim, Fahri, Fahriye, Nimet." Diye adlarıyla çağırıyordu" (Güntekin 2019, 34).

Başkaldıran Yaş aldıkça cezaya ve şiddete alışıp başkaldırır: "Yenecek kızılık dallarının yekûnu değişmeyecek olduktan sonra boş gayretle neye kendini yormalı?" (Güntekin 2019, 163).

Nadide Hanım (Kapalı/Asosyal/Sorumlu/Duygusal)

Romanın vaka zamanı başladığı altmış yaşlarında olan kadın karakter varlıklı bir aileden gelmektedir. Şekip Paşa'yla evlenmeden önce de varlıklıdır ve Osmanlı'daki konak hayatını yansıtan prototip niteliğindedir. Üç kızı ve iki oğlu olan Nadide Hanım, eşinin ölümünün ardından konağın efendisi olur. Fakat daha önce hiç büyük sorumluluklar almamış olan Nadide Hanım konağı nasıl çekip çevireceğini bilemez. Bundan dolayı dayısının tavsiyesine uyarak konakta çalışan çoğu hizmetliyi kovar ve yalnızca Lala Tahir Ağa'yla Nevnihal Kalfa'nın kalmasına izin verir. Oldukça çıkarıcı ve maddiyatçı bir kişilik yapısına sahip olmasının yanında Nadide Hanım aynı zamanda duygusal bir karakterdir. Başkaları için üzülme ve onlara yardım etmeyi sever. Ancak kendi çıkarı için başkalarını sömürmekten ve ahlak dışı eylemlerde bulunmaktan çekinmez. Nadide Hanım çeşitli sözler ve vaatler karşılığında Gülsüm'ü konağında alıkoyar. Onu kendi çocuklarından ayrı tutmayacağına söz vermiş olsa da aslında Gülsüm'ün konağın efendilerine hizmet etmesini istemektedir. Oldukça baskın bir karaktere sahip olan Nadide Hanım torunlarını ve çocuklarını Gülsüm'den kıskanır. En çok sevilen ve saygı duyulan kişi olmak ister. Amacına ulaşabilmek için şiddete, cezaya, yalana ve entrikaya başvurmadan çekinmez.

Çıkarıcı “- Gülsüm sen bizde kal, dedi, ben senin vefakârlığını çok beğendim. Seni kendime evlat edeyim, bağrıma basayım... Bizim üç aylık bir bebeğimiz var... Sütünesi gidince dadısı olursun... Çeyizlerini ellerimle hazırlarım; seni ellerimle gelin ederim... Bana dua edersen olmaz mı?” (Güntekin 2019, 19).

Efendi “köylülere bu gece sofraya artıkları ile mükemmel bir ziyafet çekmeyi aklına koy(...)” (Güntekin 2019, 13).

Faydacı “Gülsüm, sen bizde kal (...) ben senin vefakârlığını çok beğendim. Seni kendime evlat edeyim, bağrıma basayım... Bizim üç aylık bir bebeğimiz var... Sütünesi gidince dadısı sen olursun.” (Güntekin 2019, 19).

Güvenilmez Gülsüm'e vermiş olduğu sözleri tutmaz ve onu ötekileştirir: “Gülsüm'ün bahçede torunları ile boğuştuğunu görünce ihtiyar kadının akli çıkacak gibi oldu (...) Kendini çocukların elinden kurtararak koştu: “Anne, bak... Beni dövüyorlar!” diye Nadide Hanım'ın eteklerine sarıldı. Fakat beklediği imdat yerine kulaklarına iki sinirli el yapıştı, lop yanaklarında iki dehşetli tokat şakladı. Hanımefendi, kızı tırnakları ile parçalamamak için kendini zor zapt ederek haykırıyordu” (Güntekin 2019, 37).

Zalim “Dürdâne Hanım, çocuk bulunduğu halde, annesinin Gülsüm'ü dövmekte devam ettiğini görerek: - Ayol anne... Çıldırдың mı? Baksana kızın kabahati olmadığı meydana çıktı, diye bağırıldı.” (Güntekin 2019, 130).

Kindar “Hizmetçi ile hanım arasında fark yoktur. Herkes, istediği kadar yer, istediği kadar çalışır. Yeter ki hizmetçi, biraz iyi ahlaklı ve güler yüzlü olsun. Hatta şu soysuz Gülsüm'e bile bir aile çocuğundan iyi muamele edilmiştir. Fakat ne çare ki, o adam değildir. Yalancısıdır, pistir, tembeldir, fitnedir, hasılı, ahlaksızdır. Hizmetçiler, başlarının dinç kaldığını istiyorlarsa, Gülsüm'e yüz vermekten ve onu işlerine karıştırmaktan çekinmelidirler” (Güntekin 2019, 132).

Merhametli “- Baksana sütüne. Ben, çocuğun çehresini beğenmiyorum. Biz galiba fena bir şey yaptık? diye tereddütlere düşüyordu” (Güntekin 2019, 89).

Kıskanç “Hakikat şu ki, konakta Bülent'in Gülsüm'ü sevmesini kıskanan sade Nadide Hanım değildi.” (Güntekin 2019, 129).

Lala Tahir Ağa (Kapalı/Asosyal/Sorumlu/Mantıklı)

İstanbul'a nereden geldiğini tam olarak hatırlayamayan Tahir Ağa otuz yıl önce İstanbul'a ilk geldiğinde helva dükkânında çalışmıştır. Yazları tahin helvası kışları da mısır satmıştır. Fakat başının üzerinde taşıdığı tepside dolay boğazında ur çıkması sonucu farklı bir işe yönelip Şekip Paşa'nın konağında lala olarak çalışmaya başlamıştır. Konağın en eski emektarlarından biri olan Şekip Paşa'nın en önemli görevi çocukların eğitimiyle ilgilenmekten ziyade onları gözetlemektir. Çocuklara dadılık eden Tahir Ağa yaşlandıkça görevini yerine getirmekte zorlanır. Zira çocuklar çok haylazdır ve onların peşinden koşması oldukça zordur. Konağın hanımının verdiği talimata göre çocukları

azarlamak ve dövmek yasaktır. Gülsüm'ün aksine Tahir Ağa alt sınıfa mensup olmakta tecrübelidir ve üst sınıfla mücadele etme konusunda kendince bazı yollar geliştirmiştir. Üst sınıfın zaafalarını ve bilgisizliğini kendi çıkarına kullanmayı bilir. Fakat Tahir Ağa bu becerisini kendisiyle aynı toplumsal sınıfa mensup olan kişiler için de kullanır. Gülsüm'ü dinleyen ve ona anlayış gösteren nadir anlatı kişilerinden biridir. Anlatının sonlarına doğru ciddi bir sağlık sorunu geçirmesi nedeniyle işine son verilir ve bir akrabasıyla köyüne gönderilir.

Saygın “Lala, toparlak sakalı, rastık çekmiş gibi simsiyah kalın kaşları, gaga biçimindeki burnu ile oldukça gösterişli bir adamdı. Hâlâ, paşanın eski redingotlarını giymesi ve boğazındaki arıza sebebiyle başını daima havaya kaldırarak konuşması, yürümesi, ona ricalden bir adam hali verir ve mahallede bazı kimseler bunun için ona “Lala Efendi” derlerdi.” (Güntekin 2019, 30).

Sorumlu “Azar ve dayak yasaktı. Buna mukabil yaramazlıkların, kazaların, zarar ziyanların bütün mesuliyeti lalaya yükletiliyordu. Tahir Ağa, ihtiyar halinde deli güllâbiciliği ettiğine, tıknafes göğsü, hasta ayaklarıyla yumurcıkların peşinde telef olduğuna o kadar yanmıyordu” (Güntekin 2019, 31).

Umursamaz Oldukça tecrübeli bir emektar olmasından kaynaklı olarak önemsiz konular üzerinde durmaz: “Haydi defolun başımdan... Daha pisliklerinizin kokusu parmaklarımdan gitmedi... Adam olmuşlar da insan azarlıyorlar!” diye yanından kovuyordu.” (Güntekin 2019, 32).

Zeki “Çiftçinin, işçinin fukaralığı, hamalın, arabacının çektiği eziyet hep “cehaletlikler”inden, hep “ellerinde iki satır yazıları olmamasından” ileri geliyordu. Onun fikrince okuyan mutlaka adam, yani kalem efendisi olur, oturduğu yerde maaş alırdı.” (Güntekin 2019, 38-39).

Anlayışlı “Gülsüm, lalayı seviyordu. Tahir Ağa da uzaktan uzağa Yorganlı'yı hatırlatan bir şey vardı. Mamafih, onun küçük kız üzerindeki asıl nüfuzu daha başka cihettendi. Gülsüm, ona ara sıra İsmail'den bahsediyordu. Konakta “İsmail” sözünü işittiği vakit kızmayan, bu usanılmış hikâyeyi tekrar tekrar dinlemekten şikâyet etmeyen bir o kalmıştı.” (Güntekin 2019, 46).

Çıkarıcı “Lalanın bu dostluktan istifadesi sade ayaklarını, kollarını oğdurmaktan ibaret değildi. Ona kirli çoraplarını yıkatır, söküklüklerini diktirirdi. Hatta uzun kış gecelerinde kendine bir yün çorap ördürmeyi de düşünmüştü” (Güntekin 2019, 49).

Kurnaz Konağın ihtiyaçlarını önceden tahmin ederek bunları depolar ve ihtiyaç duyulan ürünleri onlara satar: “Meselâ, kibrit, kurşunkalemi düzüne ile; zarf, kâğıt, mum deste ile; şeker, kahve, sabun okka ile alındığı vakit daha ucuza mal oluyor, bunlar bakkal ve aktardaki perakende piyasası üzerinden satılınca tabiatıyla lalaya az çok bir kâr bırakıyordu.” (Güntekin 2019, 54).

Dostane “Lala, sel gibi gözyaşı döküyor. Gülsüm, hıçkırıktan boğuluyordu. Tahir Ağa, kızı tekrar tekrar öperek: “Gülsüm, bana hakkını helâl et... Gayri bizim görüşmemiz ahrete kaldı!” diyordu” (Güntekin 2019, 206).

Kaynakça

Güntekin, Reşat Nuri. *Kızılıcak Dalları*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2019.

Kanter, M. Fatih. *Reşat Nuri Güntekin'in Romanlarında Yapı ve İzlek*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Fırat Üniversitesi, Elazığ: Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.